

JUHÁSZ GYULA UTCA

Budapest, XVIII. kerület

Pestlőrinc

244

Kíváncsian vizsgálgatom kétmilliósvilágvárossá duzzadt Budapestünk térképét. Szeretnék megcáfolni vele valakit, aki azt állította, hogy Juhász Gyulának, a váradi Holnaposok forradalmában megújult líra egyik legnagyobb büszkeségének, még ma, halálának harmincadik évfordulóján, sincs méltó utcája a magyar fővárosban. Az utca-nevek lepedőnyi mutatójában rá is bukkanok a nevére. Mellette a kerületszám: XVIII. Tehát Pestlőrinc. Magához a térképhez már nagyító kell. Nehezen találom meg a nyúl farknyi utcácskát, azt is a város legszélén, Béla-telep szegélyén, a rákoskeresztúri köztemető hatalmas zöld mezője mögött, nem messze a Ferihegyi repülőtértől. Igaz, hogy elég jó társaságban, Karinythy, Móra, Krúdy, Riedl szomszédságában. Pestlőrinc, amikor ezeket az utcákat elnevezte, még nem tartozott Nagy-Budapesthez, önálló város volt és nem kellett törődnie azzal, hogy Juhász Gyulán kívül a többieknek már van a régi Budapest területén is utcája. (Van egy „Juhász utca” a X. kerületben, Kőbánya legszélén, de ez nem a költőről kapta nevét. Még 1900-ban nevezték el a közeli birkalegelőn legelésző nyájak őrzőjéről, a juhászról.)

Szó, ami szó, szép Budapestünk — amelynek utcáin a „szegedi költő” egyik csudálatosan szép, forradalmi versét már plakátok is zengték — mintha adós lenne emlékének méltó megörökítésével.

Böngészgetem a térképet tovább, mert nehéz elhinni, elfogadni a való-

ságot. Közben fölrémlik egy nagyon régi és nagyon keserű emlék. Néhány csöndes szóval beszélni kell róla.

Juhász Gyula, aki a Horthy-korszakban üldözött és meggyalázott remete-ként élt szülővárosában, Szegeden, 1937. április 6-án szökött meg reménytelennek érzett életéből, és költözött ki a szegedi temetőbe. Az ország dolgozó népe a maga halottjának érezte mindig, de a hivatalos Szeged még holta után is megtagadta. Költészetének hívei mozgalmat indítottak, hogy a város nevezzen el legalább egy utcát akkor már négy esztendeje halott, nagy költőfiáról, Szeged sz. kir. város törvényhatósági bizottsága azonban 1941 februárjában tartott közgyűlésén kimondta, hogy az erre vonatkozó indítványt még csak tárgyalni sem kívánja.

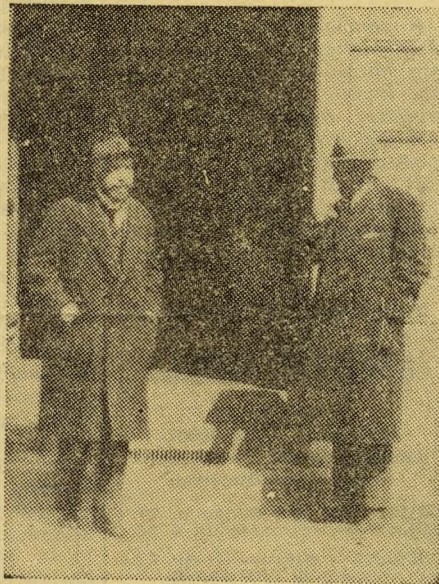
Voltak, akik nem tudtak beletörődni ebbe a szégyenletes ridegségbe, köztük elsősorban egy lelkes tanár, a költő önkéntes titkárnője, és kéziratainak fáradhatatlan gyűjtője, Kilényi Irma. Benne született meg a szép gondolat, hogy Szegedet, az Alföld büszke metropolitását — pontosabban a város akkori urait — szégyenítse meg a szomszédos kis falu, Tápé, ahová mindig szívesen átlátogatott a költő és merített ihletet — apró házai között — számos örök-szép verséhez. Kilényi Irma tehát beadványt intézett a falu elöljáróságához, kérte, hogy nevezzék el Juhász Gyula útjának az országútnak azt a szakaszát, ahol egy korhadt fésűlet áll. A tápéi Krisztus című versének megrázó szimbóluma. A falu, amelynek népe mindig tisztelte, szerette a költőt, elfogadta és végrehajtotta az indítványt. Ettől fogva a kopott, rozsdás kereszt, amelynek bádogcorpusa

*A falu népét nézi csöndesen,
Amint ballagva munkából megyen,
Az ősi népet, mely az ősi föld
Zsellére csak és várja az időt,
Mikor saját portáján úr leszen,
Mikor az élet néki is terem,*

már Juhász Gyula útján függött.

A Holnap városa, Nagyvárad is utcát adott Szeged költőjének, valamint Pestlőrinc, Vác és Velük együtt még nyilván sok városa, faluja az országnak. Csak éppen a szülőváros tagadta meg továbbra is, egészen a felszabadulásig. A felszabadult város első, új, demokratikus közgyűlése kimondta határozatában, hogy azt az utcát ékesíti fel a költő nevével, amelynek egyik kis házában remeteskedett és mondott búcsút az életnek.

Szobra azonban még mindig hiányzik a szegedi Dóm tér árkádjai alatt, a szegedi Pantheonból, és nincs méltó utcája Budapesten sem.

Juhász Gyula utolsó fényképe

Magyar László